

Pitkääaikaiss seuranta-aineistojen tärkeys osana Suomen luonnonsuojelua

Marjo Saastamoinen

Evolutiivisen ekologian apulaisprofessori

Helsinki Institute of Life Science/ Bio- ja Ympäristötieteellinen tiedekunta

Helsingin yliopisto

<http://www.helsinki.fi/life-history-evolution>

 @Marjo_S

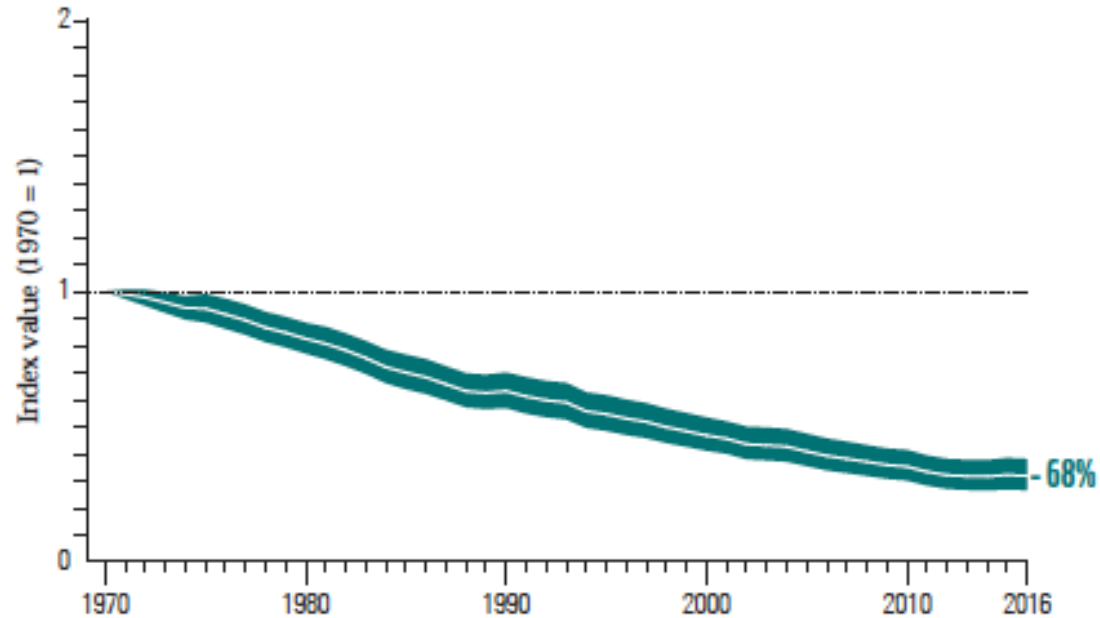

LUONNON MONIMUOTOISUUS

- Lajikirjon lisäksi
 - lajien sisäinen monimuotoisuutta (geneettinen, fenotyyppinen yms.)
 - ekosysteemien monimuotoisuus
- Mahdollistaa luonnon toiminnallisuudet
 - mahdollistavat luonnonvarojen ja ekosysteemipalvelujen varaan rakentuvan hyvinvoinnin
- Monimuotoisuuden hupeneminen johtuu:
 - elinympäristöjen häviämisestä
 - ilmastonmuutoksesta
 - ympäristön pilaantumisesta (IPBES, 2019)

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN VÄHENEMINEN

Global Living Planet Index; WWF 2020

Populaatiokokojen lasku maailmanlaajuisesti (1970-2016)

- Nisäkkäät
- Linnut
- Kalat
- Matelijat
- Sammakkoeläimet

Suomessa jo kolmas eläin- ja kasvilajeista on uhattuna!
(uhanalaisten lajien Punainen kirja, 2019)

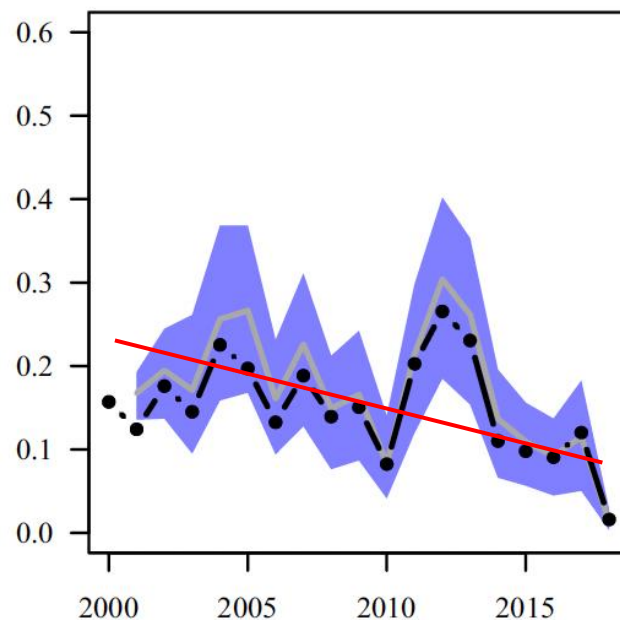
LUONNON MONIMUOTOISUUS

- Monimuotoisuus ja sen turvaaminen on nostettu esiin entistä tärkeämpänä uudessa luonnonsuojelulaissa
- Luonnonsuojelulaki kohdistuu kuitenkin erityisesti luontotyyppien- ja lajiensuojeluun, ja täten vain osaan luonnon monimuotoisuudesta
- Lajikato edustaa kuitenkin vain jäävuorenhuippua luonnon monimuotoisuuden muutoksessa

PITKÄAIKAISSEURANTA-AINEISTOJEN TÄRKEYS

- Luonnontieteistä ekologia on se tieteenala, joka tarjoaa tiedot ja työkalut luonnossa tapahtuvien muutosten havaitsemiseen
- Pitkäaikaisseuranta-aineistot ovat ainut tapa kerätä tietoa luonnon monimuotoisuudesta ja erityisesti siinä tapahtuneista **muutoksista**

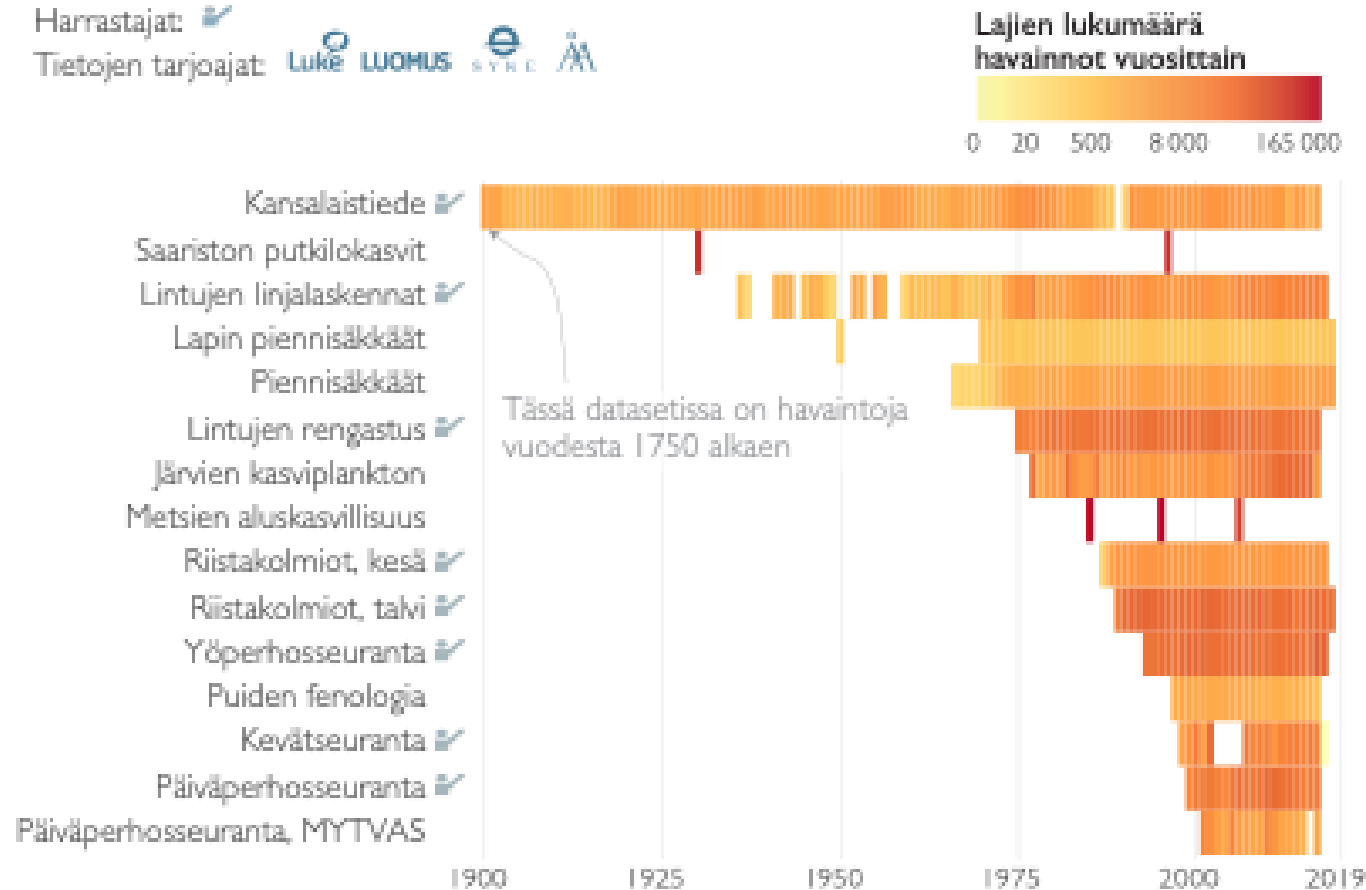

SUOMESTA LÖYTYY HARVINAINEN TIETOVARA

Aineistot kattavat koko Suomen,
16–250 vuoden aikajänteen
ja lähes **3 000 lajia**

Harrastajat: ✓

Tietojen tarjoajat: Luke LUOMUS SYKE ÄM

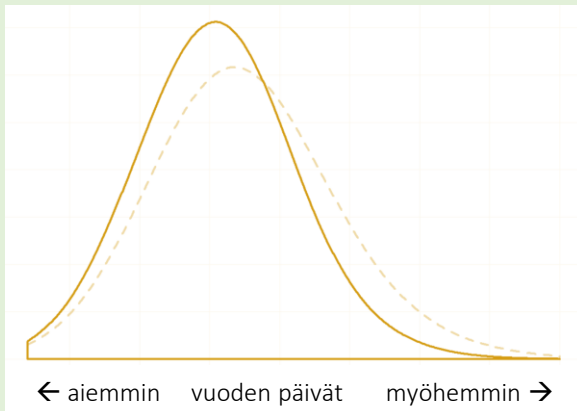
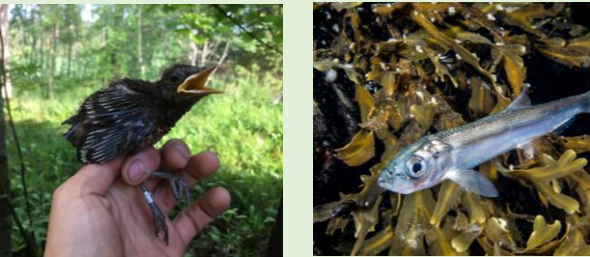

- Suomessa on ainutlaatuinen määrä pitkäaikaisseuranta-aineistoja
- Kerääjinä useat eri tahot

MITÄ PITKÄAIKAISSEURANTA-AINEISTOT KERTOVAT SUOMEN LUONNOSSA TAPAHTUVISTA MUUTOKSISTA?

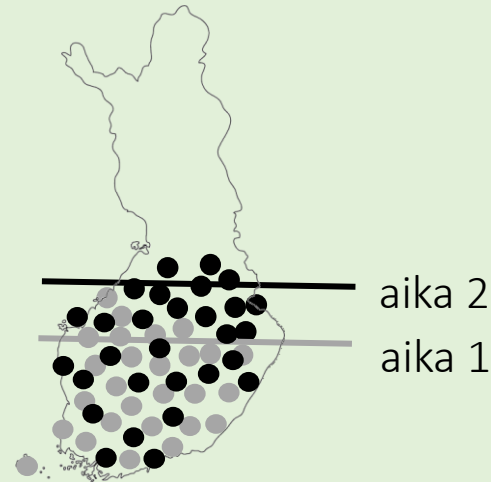
- Suomen luonnossa nähtävissä nopeita ja laajamittaisia muutoksia

FENOLOGIASSA

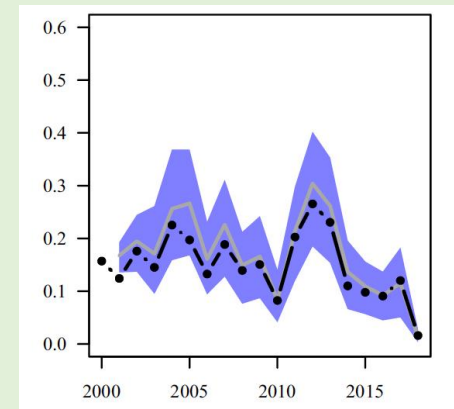
(Hällfors *et al.* 2020, Weigel *et al.* 2021)

LEVINNEISYYDESSÄ

(Brommer *et al.* 2012, Hällfors *et al.* 2021)

POPULAATIOTRENDEISSÄ

(Laaksonen & Lehikoinen 2013,
Hällfors *et al.* 2021)

PUUTTEITA SEURANNOISSA

- Hyönteisten seuranta Suomessa on erittäin puutteellista
- Seurannat painottuvat etelään eivätkä kata kaikkia ilmastotyypppejä
- Seurannat eivät kata kaikkia luontotyypppejä (esim. perinneympäristöt)
- Seurantojen toistavuus
- Useat seurannat toteutetaan harrastajien voimin
- Monien ohjelmien jatko on vaakalaudalla puuttuvan rahoituksen vuoksi

SEURANTOJEN VAHVISTAMINEN JA TURVAAMINEN

- Luonnonsuojelulain uudistukseen on lisätty pykälä luonnonsuojelun seurannasta sekä nostettu esiin tieteellisen tiedon tärkeys sekä hallinnan ja käytön korostaminen (luku 3)
- Pitkäaikaissurannat tulisi kuitenkin turvata lain tai asetuksen tasolla
 - vain ymmärtämällä miten Suomen luonto muuttuu, pystymme suojelemaan sen myös tuleville sukupolville
- Erityisesti puutteellisesti tunnettujen eliölajien ja luontotyyppien seurannan tarpeellisuutta tulisi lisäksi korostaa
- **Ohjelma:** arvioi miten, eri toimijoiden yhteistyöllä toteutettavia, pitkäaikaissurantoja pystytään tulevaisuudessa toteuttamaan, kehittämään ja niistä saatava tieto jakamaan mahdollisimman hyvin avoimeen käyttöön.